

ОПТИМІЗАЦІЯ ТРЕНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ
ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУTHE OPTIMIZATION OF TRAINING ACTIVITIES
IN THE CONTEXT OF LOGISTICS APPROACH
IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

Логістика є основою у підготовці бізнес програм, організації роботи певних економічних структур. Її принципи і вимоги можуть бути корисними у сфері фізичної культури і спорту та тренувальному процесі. Статтю присвячено вивченню особливостей оптимізації тренерської діяльності в контексті логістичного підходу у сфері фізичної культури і спорту. Охарактеризовано наукові підходи щодо визначення сутності поняття логістика: традиційний, системний, інтегрований, підхід через управління, через сталий розвиток, як окрему послугу. Узагальнено сутність понять «логістика», «логістична система», «логістична система сфери фізичної культури і спорту». Проаналізовано значення ефективності застосування логістичного підходу у державному управлінні спортивними організаціями. Охарактеризовано основні риси логістичних систем сфери послуг фізичної культури і спорту. Систематизовано ключові елементи логістичних систем, до яких віднесено: органи державного регулювання та муніципального управління, Міністерство молоді та спорту, спонсорські компанії, громадські та добровільні організації, маркетингові та рекламні служби, комерційні підприємства, установи та заклади вищої освіти з підготовки фахівців галузі фізичної культури і спорту. Визначені основні вимоги для персоналу служби логістики під час обслуговування клієнтів. Визначено основні аспекти значення логістики у тренерській діяльності, що включають: організацію навчально-тренувального процесу; матеріально-технічне забезпечення; логістику поїздок та проведення змагань; комунікацію та координацію; використання сучасних цифрових технологій для моніторингу й управління спортивною діяльністю. Застосування логістичного підходу у сфері послуг фізичної культури і спорту дозволяє скоординувати підрозділи логістичної системи, забезпечити їх узгодженість, дає можливість розглянути діяльність спортивної організації як цілісної системи. У свою чергу використання логістичного підходу у тренерській діяльності забезпечує ефективну організацію навчально-тренувального процесу, раціональний розподіл ресурсів та досягнення високих спортивних результатів.

Ключові слова: логістика, тренер, тренерська діяльність, логістичний підхід, сфера фізичної культури і спорту.

Logistics is the basis for preparing business programs, organizing the work of certain economic structures. Its principles and requirements can be useful in the field of physical culture and sports and the training process. The article is devoted to the study of the features of optimizing training activities in the context of a logistical approach in the field of physical culture and sports. The scientific approaches to determining the essence of the concept of logistics are characterized: traditional, systemic, integrated, approach through management, through sustainable development, as a separate service. The essence of the concepts of «logistics», «logistics system», «logistics system of the field of physical culture and sports» is generalized. The significance of the effectiveness of using the logistics approach in state management of sports organizations is analyzed. The main features of logistics systems of the field of physical culture and sports services are characterized. The key elements of logistics systems are systematized, which include: state regulatory and municipal authorities, the Ministry of Youth and Sports, sponsoring companies, public and voluntary organizations, marketing and advertising services, commercial enterprises, institutions and higher education institutions for the training of specialists in the field of physical culture and sports. The main requirements for logistics service personnel when servicing clients are determined. The main aspects of the importance of logistics in coaching activities are determined, including: organization of the training process; material and technical support; logistics of trips and competitions; communication and coordination; use of modern digital technologies for monitoring and management of sports activities. The use of a logistics approach in the field of physical culture and sports services allows you to coordinate the units of the logistics system, ensure their consistency, and makes it possible to consider the activities of a sports organization as a holistic system. In turn, the use of a logistics approach in coaching activities ensures the effective organization of the training process, rational allocation of resources, and the achievement of high sports results.

Key words: logistics, trainer, training activities, logistical approach, sphere of physical culture and sports.

УДК 658.7:378.016:[005-057.212:796.5]
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/81.2.21>

Панюк Т.П.,

канд. екон. наук, доцент, професор,
завідувач кафедри економіки
та управління бізнесом
Рівненського державного гуманітарного
університету

Постановка проблеми та актуальність.

Популярність спорту у сучасному світі постійно зростає, що проявляється у підвищенні уваги до його розвитку у більшості країн світу. Наслідком цього – є збільшення кількості змагань з різних видів спорту, розширення програм Олімпійських ігор, чемпіонатів світу, збільшення країн учасниць цих змагань, організаційне і методичне удосконалення системи підготовки спортсменів, впровадження у спорт сучасних досягнень науки і техніки.

Все це призводить до різкого підвищення конкуренції, постійного поновлення світових досягнень. Популярність спорту і необхідність розробки нових підходів і технологій до індустрії спорту тісно пов'язані з прибутками, бізнесом у сфері послуг фізичної культури і спорту [3, с. 13].

Використання логістичного підходу у державному управлінні спортивними організаціями сприяє раціоналізації комплексу послуг фізичної культури і спорту, проведення спортивно-видовищних

заходів, надання інформаційно-консультативних, освітніх та інших послуг. У зв'язку з цим, найбільш значиму роль відіграє управління логістичними потоками на основі формування логістичної системи управління, що забезпечує підвищення якості наданих послуг.

Під впливом соціально-економічних процесів виникає осмислення необхідності внесення змін і у тренерській діяльності. Тому важливо розглядати процес підготовки спортсменів з позиції логістики, адже логістика може бути зв'язуючим фактором всіх компонентів системи підготовки спортсменів, їх координуючим центром.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Теоретичні основи визначення поняття «логістика» та формування логістичних систем відображені у роботах І. Білик, М. Василевського, О. Дейнеги, А. Кальченко, Є. Крикавського, Н. Чухрай та ін. Проблеми та перспективи розвитку логістичного сектору в Україні висвітлені у наукових доробках Н. Калюжної, В. Пугачової, Н. Рєзнік, Л. Харчевникової, А. Шеремет та ін. Визначенню сутності логістичної концепції та теоретичним підходам класифікації логістичних систем присвячені роботи Ю. Гурич, О. Ковальчук, Г. Костюк, Н. Хвищун. Організацію та проєктування логістичних систем вивчають М. Денисенко, П. Левковець, Л. Михайлова. Важливість логістичних підходів у сфері фізичної культури і спорту розглянуто у працях І. Поручинського, В. Поручинського та А. Слащук. Особливості використання логістичного підходу до процесу спортивного тренування досліджують М. Огієнко та Л. Лисенко.

Мета статті – дослідити особливості оптимізації тренерської діяльності в контексті логістичного підходу у сфері фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу. В останнє десятиліття сформувалася нова наука – логістика, що включила в себе основні положення кібернетики, економіки і застосування у сфері матеріального виробництва та бізнесу.

Логістика – це інтегральний інструмент менеджменту, який сприяє досягненню стратегічних, тактичних та оперативних цілей організації бізнесу (підприємництва) за рахунок ефективного, з точки зору зниження загальних затрат і задоволення вимог кінцевих споживачів до якості продукції робіт і послуг, управління матеріальними і (або) сервісними потоками, а також супутніми їм потоками інформації і фінансових засобів [2, с. 54].

Існує декілька підходів до визначення сутності поняття «логістика», які залежать від того, на що робиться акцент у дослідженні чи практичному застосуванні.

Так, згідно традиційного підходу логістика розглядається переважно як процес транспортування та зберігання товарів, а також управління запасами. Основна увага приділяється фізичним

потокам товарів та ресурсів, зокрема, на планування маршрутів, ефективне використання складських приміщень транспорту.

Системний підхід визначає логістику як частину загальної системи управління підприємством. Вона охоплює усі етапи ланцюга постачання, включаючи постачання сировини, виробничі процеси, дистрибуцію та зворотні потоки. Це підкреслює важливість інтеграції різних функцій і процесів у єдину систему. Що дозволяє підвищити ефективність і знизити витрати.

Згідно інтегрованого підходу логістика розглядається не тільки як управління транспортом і складськими запасами, а й як стратегічна складова бізнесу, що включає координацію всіх етапів ланцюга постачання від постачальників до кінцевих споживачів.

У підході через управління інноваційними потоками акцент робиться на ефективне управління інформацією в межах логістичних процесів. Це включає в себе використання інформаційних систем для планування і відстеження руху товарів, управління запасами, а також координацію з постачальниками та споживачами. Важливою складовою цього підходу є оптимізація часу ресурсів за допомогою автоматизованих систем і технології обробки даних.

Підхід через сталий розвиток, визначає, що логістика в сучасному світі повинна також враховувати аспекти сталого розвитку та екологічної відповідальності. Це включає зменшення викидів CO₂, використання екологічно чистих технологій транспорту і зберігання товарів, а також оптимізацію логістичних процесів з метою зниження витрат і використання ресурсів. Підхід орієнтований на довгострокову ефективність і мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище.

Також логістика може розглядатися і як окрема послуга, яку можуть підприємства можуть передавати зовнішнім постачальникам логістичних послуг. В цьому випадку важливим є використання аутсорсингу (передача управління логістикою професіоналам) і зосередження уваги на економії витрат, ключових бізнес-проєктах підприємства [6, с. 62].

Кожен з цих підходів підкреслює різні аспекти логістики, їх можна застосовувати залежно від специфіки підприємства або галузі. Всі вони разом створюють комплексне розуміння логістики як невід'ємної частини сучасного бізнесу.

Отже, логістика – це процес планування, організації, управління та контролю товарів, послуг та інформації від початкової точки до кінцевої з метою задоволення потреб споживачів або бізнесу. Вона включає в себе такі аспекти, як транспортування, зберігання, обробка замовлень, управління запасами, а також ефективне використання ресурсів для мінімізації витрат і максимізації вигоди [2, с. 58].

Створення і використання логістичного підходу до управління спортивними організаціями пов'язано не тільки з необхідністю задоволення зростаючих соціально-культурних потреб населення, а й з необхідністю управління процесом розвитку системи сфери фізичної культури і спорту на раціональній основі.

Перш ніж розглянути особливості формування і функціонування логістичних систем, розглянемо теоретичні підходи до визначення поняття «логістична система», а також визначимо саме поняття «логістична система у сфері фізичної культури і спорту».

Більшість авторів єдині у визначенні логістичної системи як складної цілісної, адаптивної системи зі зворотним зв'язком, яка виконує ті чи інші логістичні операції і функції. В інших джерелах їх уточнюють, доповнюють, роблячи її більш місткою, конкретною, специфічною.

Логістична система – це складна організаційно завершена (структурована) економічна система, що складається із взаємозв'язаних, в єдиному процесі управління, матеріальних і супутніх їм потоків, елементів-ланок, сукупність яких, межі і завдання функціонування об'єднані внутрішніми цілями організації бізнесу і (або) зовнішніми цілями [2, с. 73].

Логістична система обслуговування споживачів сфери фізичної культури і спорту є структурованою економічною системою, що складається з оптимізованої сукупності елементів (процесів, об'єктів), функціонально взаємопов'язаних в єдиному процесі управління на певній території клієнтськими (людськими) потоками, які здійснюють рух синхронно з сервісними потоками в співпадаючому напрямку, а також супутніми потоками, що підтримують рух клієнтських потоків (матеріальні, інформаційні, фінансові, кадрові, транспортні).

Логістична система сфери фізичної культури і спорту характеризується складністю і неоднорідністю. Вона складається з безлічі елементів, які є юридично самостійними підприємствами, організаціями, установами, що надають споживачам продукт або послугу, що розглядаються як єдине ціле в рамках логістичної системи обслуговування споживачів, підсистеми логістичної системи, логістичної мережі (каналу, ланцюга), які реалізують один або декілька видів логістичної діяльності на певній території.

Такими елементами логістичної системи можуть бути органи державного регулювання та муніципального управління, Міністерство молоді та спорту, спонсорські компанії, громадські та добровільні організації, маркетингові та рекламні служби, заклади вищої освіти з підготовки фахівців сфери фізичної культури і спорту, спортивних установ, комерційні підприємства.

Всі елементи системи сфери фізичної культури і спорту пов'язані між собою і роблять взаємний

вплив. Так, величина клієнто-потоків у певному регіоні залежить від кількості організацій цієї сфери, їх місткості, рівня професіоналізму робочого складу, якості обслуговування та інших показників.

Мета формування логістичної системи сфери фізичної культури і послуг – оптимізація логістичних потоків, що забезпечують послуги цієї галузі у заданому місці у потрібному обсязі і асортименті, у максимально можливій мірі підготовлених до проміжного або кінцевого споживання при заданому рівні витрат, що суттєво вплине на якість обслуговування клієнтів і фінансові результати спортивної організації.

В цілому процес формування логістичної системи організацій сфери фізичної культури і спорту включає ряд послідовних етапів: 1) Впорядкування проблем логістичної системи (оцінка логістичної інформації, прогноз та оцінка логістичних процесів, про які не можна або важко зібрати інформацію, оцінка рівня сервісу); 2) Оцінка стану ринкової кон'юнктури (прогнозування розвитку ринку і окремих його параметрів, вибір стратегії розподілу, вибір стратегії закупівель); 3) Вибір постачальника, перевізника, учасника дистрибуторського каналу; оцінка ефективності функціонування інформаційних систем, систем, закупівлі; вибір місця розташування елементів логістичної інфраструктури; 4) Структурування та рішення будь-якої логістичної проблеми [7, с. 62].

Персонал служби логістики має забезпечувати реалізацію наступних принципів в обслуговуванні клієнтів: по-перше, чітко виконувати замовлення і приймати відповідні заходи під час обслуговування споживачів; по-друге, попереджати про заходи і реалізовувати механізм контролю над якістю обслуговування споживачів; по-третє, здійснювати оптимізацію витрат ресурсів підприємства, пов'язаних із забезпеченням необхідного рівня обслуговування споживачів; по-четверте, формувати корпоративні зобов'язання з підтримки внутрішньо-організаційного стандарту обслуговування споживачів; по-п'яте, систематично аналізувати вимоги, що ставляться до логістичної системи.

Важливу роль відіграють знання з логістики і у професійній діяльності тренера, оскільки забезпечує ефективне планування, організацію та управління ресурсами необхідними для проведення навчально-тренувального процесу. Основні аспекти значення логістики у роботі тренера включають:

- організацію навчально-тренувального процесу (планування розкладу тренувань і занять; оптимальний розподіл навантаження між спортсменами; врахування логістичних аспектів під час підготовки до змагань);

- матеріально-технічне забезпечення (забезпечення інвентарем, екіпуванням та спортивним обладнанням; контроль за станом та своєчасним оновленням матеріальної бази; організація тран-

спортування необхідного спорядження на збори чи змагання);

– логістику поїздок та змагань (планування маршрутів та бронювання транспорту; забезпечення проживання та харчування спортсменів; організація медичного та відновлювального забезпечення під час поїздок);

– фінансове планування (оптимізація витрат на організацію тренувального процесу та змагань; розрахунок витрат на спортивні заходи, включаючи оплату персоналу, екіпірування та транспорт);

– комунікацію та координацію (взаємодія з адміністрацією спортивних установ, організаціями змагань та спонсорами; координація роботи тренерського штабу та інших фахівців (лікарів, реабілітологів, дієтологів); використання сучасних цифрових технологій для моніторингу й управління спортивною діяльністю [5, с. 168].

Висновки. Отже, використання логістичного підходу у сфері фізичної культури і спорту дозволяє скоординувати підрозділи логістичної системи, забезпечити їх узгодженість, дає можливість розглянути діяльність спортивної організації як цілісної системи, що, у свою чергу, сприяє забезпеченню надання необхідних послуг фізичної культури і спорту заданої якості при заданому рівні витрат. У свою чергу ефективне використання логістичного підходу у тренерській діяльності дозволяє створити комфортні умови для спортсменів, оптимізувати процес їхньої підготовки,

мінімізувати ризики і сприяє досягненню кращих результатів у спортивній діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Калюжна Н. Г., Шеремет А. С. Логістична система України: актуальні проблеми та пріоритети відновлення. *Бізнес. Інформ.* 2023. № 4. С. 90-96.
2. Крикавський Є., Василевський М., Білик І. Економіка логістичних систем : монографія. Львів : В-во. Нац. ун. «Львівська політехніка». 2008. 596 с.
3. Організація та проектування логістичних систем : підручник / М. П. Денисенко, П. Р. Левковець, Л. І. Михайлова та ін. К. : Центр учбової літератури, 2010. 336 с.
4. Огієнко М. М., Лисенко Л. Л. Логістичний підхід до процесу спортивного тренування. *Theoriia ta Metodika Fizychnoho vykhovannia*. 2007. № 2. С. 13-16.
5. Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. М. Роль логістики у проведенні масових спортивних подій. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. № 23, 2022. С. 166-170.
6. Резнік Н. П., Харчевнікова Л. С., Пугачова В. Р. Проблеми та перспективи розвитку логістичного сектору в Україні. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. №4. 2021. С. 30-35.
7. Смирнов І. Г. Світовий ринок логістичних послуг: географічні особливості. *Вісник Київського університету. Серія «Географія»*. Вип. 46. 2009. С. 60-65.
8. Хвищун Н. В., Ковальчук О. В. Сутність логістичної концепції в економічних дослідженнях. *Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»*, Вип. 15. 2018. С. 270-278.